

Sør-Rogaland tingrett

Oslo, 20.12.2023

Angående gjennomføringen av straffesaken mot Jan Helge Andersen 15. april 2024 i Sør-Rogaland tingrett

Norsk Presseforbund og Norsk Redaktørforening har blitt kontaktet av flere medier som har reagert på at det ikke legges opp til at redaksjonelle medier kan følge rettsaken utenfor tingretten. Vi er kjent med at tingretten skal ta endelig stiling til dette spørsmålet over nyttår.

På vegne av alle redaktørstyrte medier i Norge vil vi på det sterkeste oppfordre til at domstolen tilrettelegger for at journalister som ikke befinner seg i Sandnes kan følge rettsaken via webex/strømming utenfor tinghuset.

I løpet av de siste årene har det blitt mer og mer vanlig at mediene får følge rettsaker uavhengig av hvor i landet de befinner seg. Det er en naturlig utvikling i tråd med teknologien som gjør dette mulig, og det bidrar til at ivaretagelse av offentlighetsprinsippet ikke avhenger av hvor du bor i landet. Tengs-saken i begge rettsinstanser, straffesaken mot Laila Bertheussen (sak nr. 21-119251STR-HRET) og Kongsberg-saken (straffesaken mot Espen Andersen Bråthen), er noen eksempler.

Den ventede straffesaken mot Andersen er en del av et av historiens største justismord og har stor samfunnsmessig interesse. Fra samfunnets side bør det derfor være et mål at flest mulig journalister kan viderefremme og kommentere det som skjer i retten, og ivareta rollen som uavhengig observatør på vegne av samfunnet. Hvis det ikke legges til rette for at medier kan følge rettsaken utenfra, vil færre journalister kunne dekke saken. Dette både av kapasitetshensyn i tingretten, og av ressursgrunner i redaksjonene. NRK må for eksempel sende tre ekstra reportere fysisk til rettsalen hvis den ikke overføres. Ikke alle redaksjoner har råd til å sende flere reportere til å dekke en rettsak som er satt opp til å vare i opptil to måneder. Det er en klar fordel både for mediene og for domstolen at ikke alle må være fysisk til stede for å dekke saken. Å ikke tilrettelegge for dette, går utover samfunnets informasjonstilgang.

Fra medienes side er det selvsagt en forutsetning at tilgangen håndteres i tråd med norsk lov, rettens forutsetninger og presseetikken. Når mediene får tilgang via en egen presselenke, gjelder akkurat de samme reglene som gjelder i en rettsal, som forbudene mot fotografering, opptak mv. i domstolloven § 131a. Mediene har også et ansvar for å sørge for at overføringen ikke deles med andre enn dem som skal ha tilgang eller utover redaksjonen som følger saken. Dette er de redaksjonelle mediene godt kjent med og vi kjenner ikke til at denne type forutsetninger har vært brutt i andre saker der mediene har fulgt saken utenfra.

I høringsforslag som ble sendt ut i 2020 som blant annet foreslår å lovfeste domstolens rett til å strøme rettsmøter, presiseres følgende i kap. 10.3:

«Et forslag om innføring av en hjemmel for strømming på domstolenes åpne nettsider – med tilhørende strenge vilkår – er ikke ment å begrense adgangen til å gi representanter for pressen eller andre med særlige behov for innsyn elektronisk tilgang til rettsmøter hvor det gjelder begrensninger i offentligheten. Pressen kan for eksempel gis tilgang til rettsmøtet gjennom domstolens fjernmøteløsning, samtidig som det gis referatforbud.»¹

I denne presiseringen ligger det en forutsetning fra departementets side om at mediene i mange saker får muligheten til å følge rettssaker via fjernmøteløsning. Det er ikke grunn til å behandle denne saken annerledes. Derimot foreligger sterke grunner gjennom sakens offentlige interesse, til å sikre alle redaktørstyrte medier gode og like muligheter til å følge saken, uavhengig av hvor i landet de befinner seg.

Vi håper derfor tingretten kan gjøre en ny vurdering i denne saken og tilrettelegge for at redaktørstyrte medier kan følge rettssaken via webex.

Vi vil også legge til at når mediene får følge saken via webex, må dette gjelde på samme vilkår som medier som er fysisk til stede. Dette innebærer for eksempel at når mediene får være til stede etter § 127 første punktum, gjelder denne tilgangen også via webex. Dette ble blant annet aktualisert under Tengs-saken. Der fikk mediene en egent videolinkkode til bruk for de delene som gikk for lukkede dører, jf. e-post 10.11.2022 fra tingrettsdommer i Haugaland og Sunnhordland tingrett Signe M. Lundegård (vedlagt).

Det presiseres at en eventuell tillatelse til pressen om å gjøre opptak av deler av forhandlingene vil foregå helt atskilt fra videokonferansen, opptak skjer i så fall med pressens egne kameraer i salen og etter nærmere dialog med tingretten.

Med vennlig hilsen

Elin Floberghagen
generalsekretær i Norsk Redaktørforening

Reidun Kjelling Nybø
generalsekretær i Norsk Presseforbund

¹ <https://www.regjeringen.no/contentassets/c7b2c69ea4ef4bd397f24d9229e64f40/horingsnotat---forslag-til-endringer-i-tvisteloven-mv.-ankesiling-rettsmegling-mv..pdf>